

openbare bibliotheken: logistieke uitdagingen

COPE Congres
Duiven, 25 mei 2016

Frank Huysmans

Bibliotheekwetenschap | University of Amsterdam

WareKennis onderzoek & advies | Den Haag

openbare bibliotheken in Nederland

publieke voorziening van en voor burgers

- [Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen](#)
- *Kernwaarden* (art.4): onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit
- *Kernfuncties* (art.5): kennis & informatie, ontwikkeling & educatie, lezen & literatuur, kunst & cultuur, ontmoeting & debat

openbare bibliotheken in Nederland

uitlenen van boeken is middel, geen doel

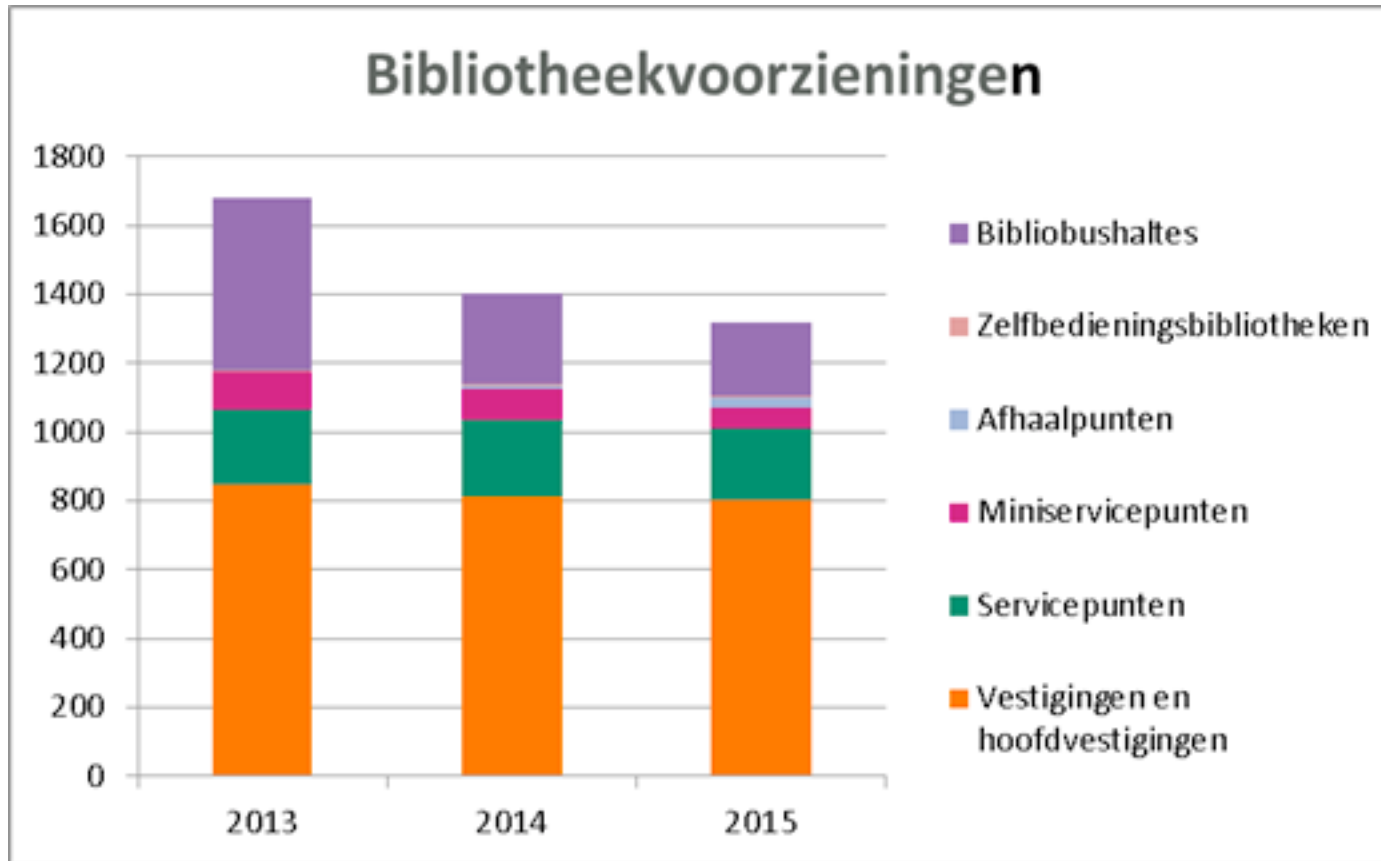
- *doel*: faciliteren en stimuleren dat mensen (0-∞) zich verder ontwikkelen
- *middelen*: fysieke en digitale media en content, cursussen, workshops, lezingen, hackathons, maker spaces
- bibliotheekbeleid Nederland sterker dan in andere landen gericht op leesbevordering en literaire cultuur

openbare bibliotheken in Nederland

bibliotheeklandschap

- ca. 155 bibliotheekorganisaties met ca. 800 volwaardige vestigingen en >500 overige voorzieningen
- 9 provinciale ondersteuningsinstellingen
- 15 plusbibliotheken: hbo+ collectie (wetenschap, muziek, erfgoed): regiofunctie
- Muziekweb (Centrale Discotheek Rotterdam): muziek; landelijke achtergrondcollectie

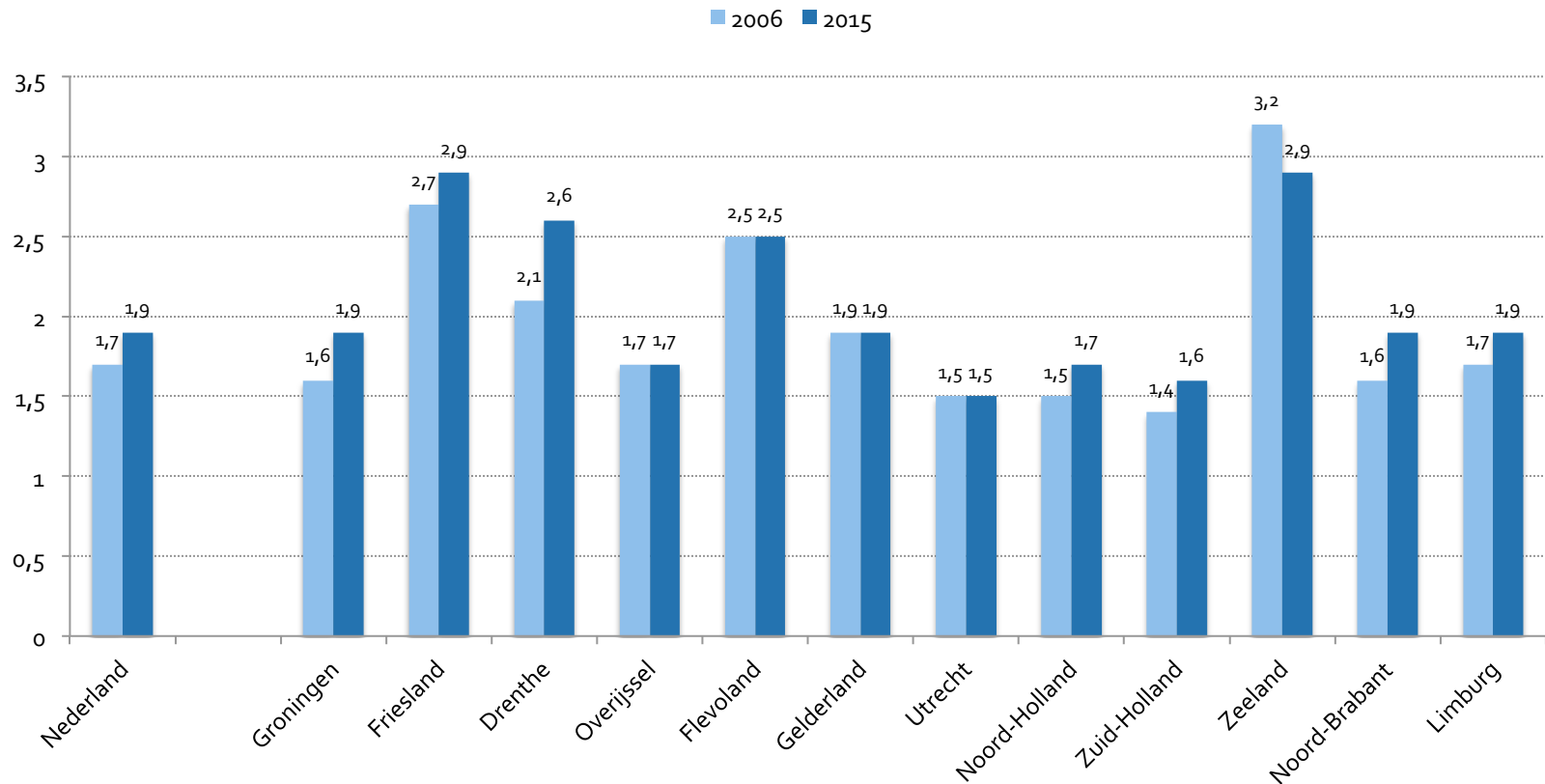
openbare bibliotheken in Nederland

bron: [VOB](#)

openbare bibliotheken in Nederland

Afstand inwoners van woonadres tot dichtstbijzijnde bibliotheekvestiging naar provincie, 2006-2015 (in km)

bron: [CBS](#)

openbare bibliotheken in Nederland

bibliotheeklogistiek: media

collectionering: CB – NBD|Biblion – bibliotheken

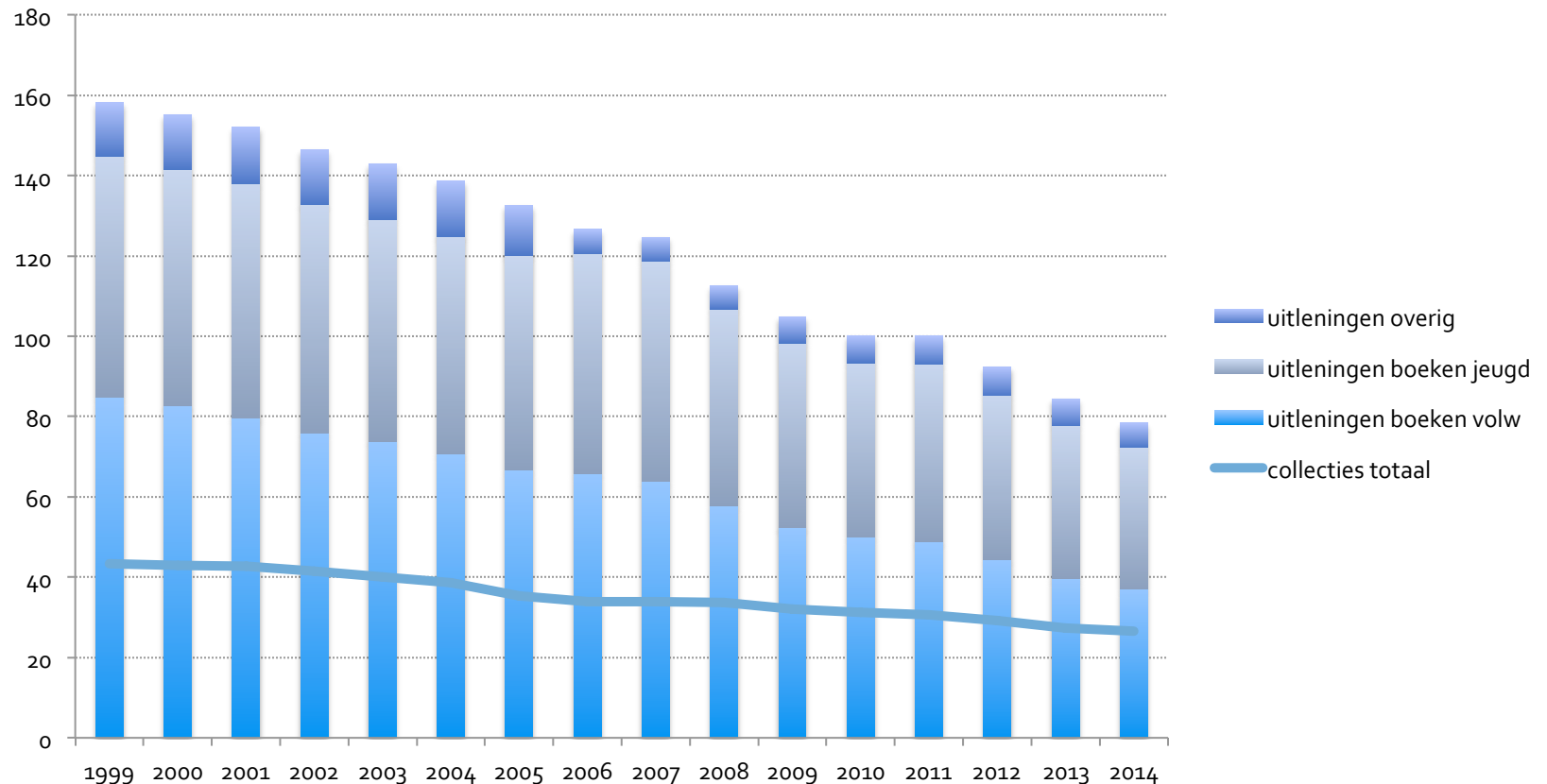
interbibliothecair leenverkeer:

- 93,1% tussen vestigingen binnen bibl.organisaties
- 6,6 % tussen organisaties binnen provincie
- 0,3% tussen organisaties in verschillende provincies

Totaalvolume ca. 6,1 miljoen ([cijfers 2014](#)).

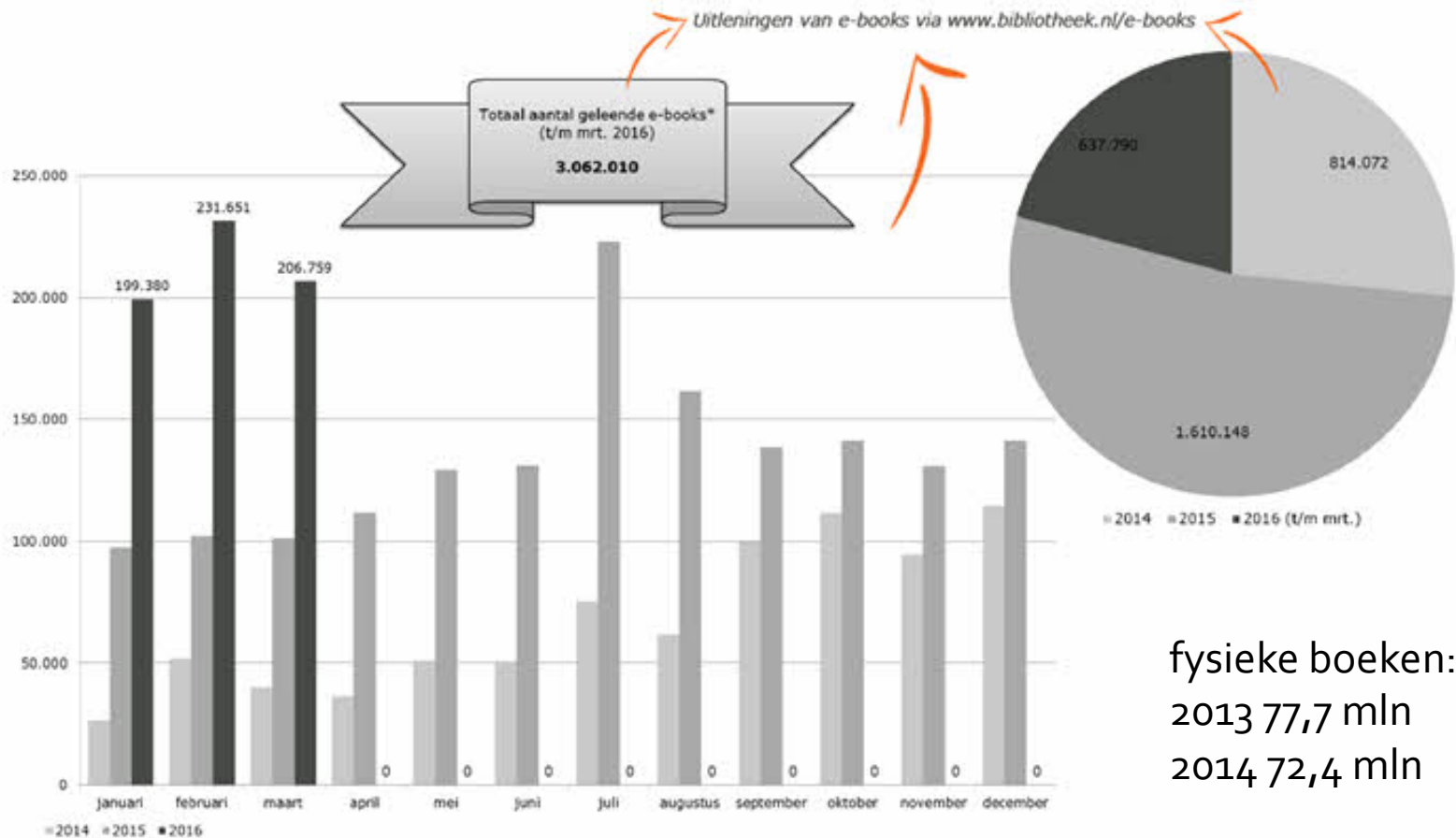
uitleningen fysiek en digitaal

Collecties en uitleningen in openbare bibliotheken, 1999-2014
(in mln)

bron: [CBS](#)

uitleningen e-books

aantal uitgeleende e-books per maand sinds opening portal

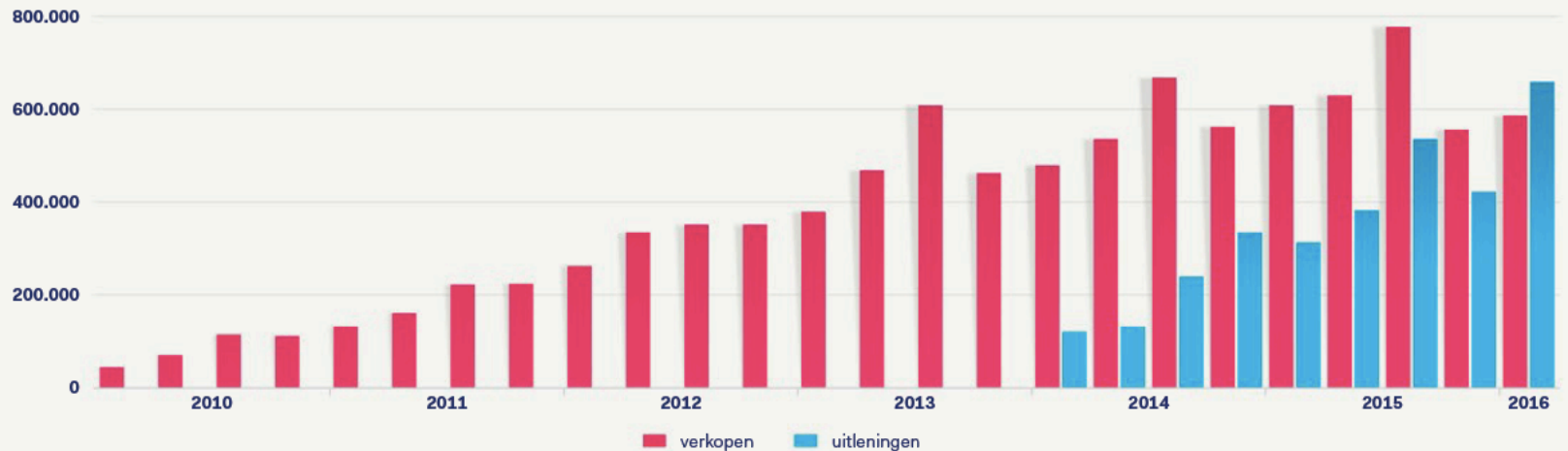
Source: Koninklijke Bibliotheek / vakblog.info (R. Snijders)

e-books

de ontwikkeling van e-books in het Nederlands taalgebied (Q1 2016)

afzet

afzet¹
per kwartaal

Source: [CB Logistics](#)

e-books

groei marktaandeel vlakkt af

- in Nederland nu 6% volgens CB
- in VS en VK rond de 30% en thans licht dalend
- onderzoek: grote meerderheid leest boeken 't liefst van papier
- bibliotheken: daling uitlending fysieke boeken niet veroorzaakt door e-books
- boekenlogistiek blijft

de Bibliotheek op School

landelijk programma, lokaal ingevoerd

- bibliotheek ondersteunt leesonderwijs op school met collectie en consulent
- meestal vaste fysieke collectie in school
- 2014-'15: 1000 scholen, 9600 leerkrachten, 95.000 leerlingen (cijfers [Desan](#))

de Bibliotheek op School

De Bibliotheek op School: verschijningsvormen naar provincie (2014-2015)

	school- bibliotheek in school	digitaal reserveren/ bezorgen	wissel- en project- collecties	groepsgewijs lenen buiten school
Nederland	79	18	74	20
Groningen	63	0	81	44
Friesland	100	0	65	9
Drenthe	87	0	87	17
Overijssel	79	14	65	31
Flevoland	95	0	81	10
Gelderland	90	29	76	22
Utrecht	81	0	74	25
Noord-Holland	83	3	71	22
Zuid-Holland	71	27	72	19
Zeeland	47	12	84	42
Noord-Brabant	79	35	79	4
Limburg	76	29	70	9

Basis: scholen die meededen aan Monitor de Bibliotheek op School (N=1001)

Bron: Kunst van Lezen/Desan (Monitor dBoS 2014-2015)

samenvatting

Uitlenen van media slechts één middel, en andere functies worden prominenter

E-books gaan papieren boeken **niet vervangen**, zeker niet in alle genres (kinderboeken, kunst etc.)

Logistieke bewegingen **blijven** noodzakelijk, maar:

- blijft vraag in vestigingen dalen?
- blijft vraag in schoolbibliotheken groeien?

dank!

e: huysmans@uva.nl / frank@warekennis.nl

t: [@fhuysmans](https://twitter.com/fhuysmans)

w: <https://warekennis.nl/>